

УДК 327(477:061.1ЄС):502.1

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Олександра Федунь, Ігор Зінько

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Січових Стрільців, 19, м. Львів, Україна, 79000, тел. (032) 239-46-56*

Охарактеризовано історичні особливості формування моделі національної екологічної політики України, що розглядається як інтегрований чинник соціально-економічного розвитку країни з урахуванням екологічного імперативу для забезпечення переходу до сталого розвитку. Досліджено стратегічну та міжнародну складові екологічної політики України. Розглянуто її основні цілі та принципи, а також трансформацію у контексті європейської інтеграції. Проаналізовано сучасний стан та перспективи співробітництва України та Європейського Союзу в галузі охорони навколишнього природного середовища, метою якого є створення загальноєвропейського екологічного простору. Вказано основні здобутки, проблеми та перспективи екологічної євроінтеграції України.

Ключові слова: екологічна політика, європейська інтеграція, екологічне управління, сталий розвиток, співробітництво в галузі охорони навколишнього природного середовища.

З метою утвердження національних інтересів у глобалізованому світі фундаментальною складовою зовнішньої політики України у липні 1993 р. визначено стратегію європейської інтеграції. Необхідною умовою поступової та неухильної інтеграції України до ЄС є запровадження європейських стандартів, що зумовило низку трансформаційних процесів у всіх сферах суспільного життя. У цьому контексті відбуваються докорінні зміни галузевих політик держави, зокрема екологічної. Сьогодні на рівні ЄС визнано, що питання охорони навколишнього природного середовища необхідно інтегрувати в інші політики (зокрема, економічну, соціальну, транспортну, освітню, регіонального розвитку та сільського господарства тощо), які необхідно розвивати з урахуванням екологічного імперативу.

Формування моделі національної екологічної політики України в умовах євроінтеграції базується на ідеології сталого розвитку. Її трансформаційні зміни передбачають зміну екологічних пріоритетів і стратегії розвитку, динамічне підвищення ефективності державного екологічного управління на всіх рівнях, його інституційну та функціональну модернізацію на принципах сталого розвитку для збереження якісного стану навколишнього природного середовища.

Теоретико-методологічні та організаційно-управлінські підходи до формування національної екологічної політики України, проблеми з її реалізації на різних рівнях управління досліджували провідні українські вчені, зокрема: В. І. Андрейцев, В. М. Білоконь, О. А. Васюта, С. І. Васюта, О. О. Веклич,

І. М. Грабинський, Л. С. Гринів, Б. М. Данилишин, В. В. Добровольський, С. І. Дорогунцов, Л. В. Жарова, О. С. Заржицький, Ф. М. Канак, А. Б. Качинський, М. М. Кисельов, В. В. Костицький, В. С. Кравців, В. С. Міщенко, О. І. Поляняк, В. Г. Потапенко, І. М. Синякевич, Ю. І. Стадницький, В. М. Трегобчук, Ю. Ю. Туниця, С. К. Харічков, М. І. Хилько, Є. В. Хлобистов, Г. А. Хміль, В. Я. Шевчук та багато інших. Проте, незважаючи на певний науковий рівень досягнень у цій площині, подальшого дослідження потребують особливості трансформації національної екологічної політики з метою реалізації євроінтеграційних прагнень України.

Сьогодні в Україні за наявності значної кількості екологічних проблем у різних регіонах і водночас обмежених можливостей та ресурсів для їхнього ефективного розв'язання докладають чимало зусиль з метою охорони навколишнього природного середовища як на національному, так і на регіональному та субрегіональному рівнях. Відповідні заходи щодо покращення стану навколишнього природного середовища вжиті національними органами управління. У системі центральних органів виконавчої влади України з забезпечення реалізації державної екологічної політики, з питань охорони навколишнього середовища, раціонального використання та охорони природних ресурсів, екологічної безпеки, поводження з відходами тощо головним органом є Міністерство екології та природних ресурсів. На його рівні визначені національні пріоритети в галузі охорони навколишнього природного середовища, серед яких: гарантування екологічної безпеки ядерних об'єктів та радіаційного захисту населення і природного середовища; покращення екологічного стану басейну р. Дніпро, а також якості питної води; запобігання забрудненню Чорного та Азовського морів, покращення їхнього екологічного стану; стабілізація та покращення екологічної ситуації в містах і промислових центрах Донецько-Придніпровського регіону; будівництво нових і реконструкція діючих комунальних очисних споруд; формування збалансованої системи природокористування, екологізація технологій у промисловості, енергетиці, будівництві, сільському господарстві, транспорті; збереження біологічного і ландшафтного різноманіття, розвиток природно-заповідної справи.

Головними досягненнями в галузі охорони навколишнього природного середовища та природокористування за роки незалежності є: формування та вдосконалення законодавчої бази; розробка довгострокової стратегії державної екологічної політики України на період до 2020 р.; екологічно зорієнтоване структурне реформування національної економіки; оптимізація структури природокористування; створення та функціонування економічного механізму охорони навколишнього середовища, орієнтованого на ринкову економіку; розробка системи державного моніторингу навколишнього природного середовища (Державна цільова екологічна програма проведення моніторингу навколишнього природного середовища затверджена Постановою Кабінету Міністрів України № 1376 від 5 грудня 2007 р.); запровадження та функціонування на рівні підприємств сучасної системи екологічного

менеджменту відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 14001:2004 та ін.

В Україні розроблене нове природоохоронне законодавство, що включає низку законів, зокрема: «Про охорону навколишнього природного середовища» (1991), «Про природно-заповідний фонд» (1992), «Про охорону атмосферного повітря» (1992), «Про тваринний світ» (1993), «Про екологічну експертизу» (1995), «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» (1995), «Про поводження з радіоактивними відходами» (1995), «Про відходи» (1998), «Про рослинний світ» (1999), «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» (2000), «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» (2000), «Про об'єкти підвищеної небезпеки» (2001), «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» (2011), а також Земельний (1992), Лісовий (1994), Водний (1995) кодекси та Кодекс про надра (1994), інші нормативно-правові акти.

Тривалий час єдиним нормативно-правовим актом, що визначав екологічну політику і стратегію держави у галузі охорони навколишнього середовища, була постанова Верховної Ради України «Про основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки» від 5 березня 1998 р. Цей документ на державному рівні визначив стратегію розв'язання екологічних проблем країни, яка мала на меті створення системи екологічно збалансованого управління розвитком суспільства.

У жовтні 2007 р. розроблена Концепція Національної екологічної політики, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України, потім 14 січня 2011 р. набув чинності Закон України «Про основні принципи (стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року», прийнятий Верховною Радою 21 грудня 2010 р. [7]. Це означає, що Україна виконала головне зобов'язання в екологічній площині у рамках реалізації Порядку денного асоціації Україна–ЄС на 2010 р. Після цього 25 травня 2011 р. уряд затвердив *Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища України (НПД)* на 2011–2015 роки, розроблений згідно з вищезгаданим законом. Уперше на державному рівні були чітко визначені терміни, відповідальність, джерела, а також обсяги фінансування природоохоронних заходів, спрямованих на досягнення цілей нової екологічної стратегії України. Зазначимо, що цінність та унікальність НПД для України полягає у тому, що він є першим документом такого рівня, який був запланований, розроблений і затверджений згідно з усіма європейськими стандартами. Затвердження НПД відкрило шлях для отримання фінансової підтримки з боку ЄС у розмірі 410 млн грн до 2014 р.; також передбачене отримання істотної міжнародної технічної допомоги, зокрема 2011 р. вона сягала близько 4 млн євро [1].

Сьогодні в Україні національну екологічну політику розглядають як інтегрований чинник соціально-економічного розвитку країни з урахуванням екологічного імперативу для забезпечення переходу до сталого розвитку

економіки та втілення екологічно збалансованої системи природокористування. Екологічну політику визначають як організаційну та регуляторно-контрольну діяльність держави, спрямовану на охорону навколишнього природного середовища, ефективне поєднання функцій природокористування й охорони природи, забезпечення нормальної життєдіяльності та екологічної безпеки громадян.

Метою реалізації державної екологічної політики є стабілізація та покращення екологічного стану території країни, а до основних завдань належать: оптимізація структури енергетичного сектору економіки на основі використання джерел енергії з низьким рівнем викидів вуглецю, у тому числі нарощування обсягів використання відновлюваних і нетрадиційних джерел енергії; розвиток альтернативної енергетики; стимулювання розвитку екологічно безпечних видів транспорту; подальший розвиток громадського електротранспорту. Реалізація нової екологічної стратегії України даватиме змогу насамперед стабілізувати та покращити стан навколишнього природного середовища до рівня, який вважають безпечним для життєдіяльності людини, потім усунути прямий зв'язок між економічним зростанням і погіршенням стану навколишнього природного середовища, а також впровадити систему екологічно збалансованого природокористування, створити дієву ефективну систему інформування населення з екологічних питань [7].

Україна завжди брала і бере активну участь у міжнародному співробітництві в галузі охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки як на світовому, так і на європейському та субєвропейському рівнях. Розвиток цього співробітництва значною мірою визначений підписаними і ратифікованими конвенціями, двосторонніми та багатосторонніми договорами, угодами з країнами близького і далекого зарубіжжя, а також членством і взаємодією з міжнародними організаціями. Незабаром після проголошення незалежності Україна вперше заявила про свої євроінтеграційні прагнення (Постанова Верховної Ради України від 2 липня 1993 р. «Про основні напрями зовнішньої політики України»). З того часу розвиток різних сфер суспільного життя, формування галузевих політик, у тому числі екологічної, значною мірою пов'язані з європейським вибором держави.

Сучасну політику розвитку відносин з ЄС впроваджують на основі Закону України від 1 липня 2010 р. «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики». Згідно зі ст.11 цього закону, до основних засад зовнішньої політики України належить «забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі» [6].

Головними завданнями України у галузі охорони навколишнього природного середовища на міжнародному рівні є: протистояння глобальним змінам клімату, виконання прийнятих зобов'язань після підписання і ратифікації міжнародних конвенцій (Рамкової Конвенції ООН про зміну клімату (Україна стала її стороною з 1997 р.), Кіотського протоколу до неї (з 2004 р.) та ін.); екологічне співробітництво з Європейським Союзом, розробка та реалізація комплексу

заходів, що випливають зі стратегічного рішення стати асоційованим членом ЄС; співробітництво з державами-членами ЄС у рамках єврорегіонів («Карпатський», «Буг», «Верхній Прут», «Нижній Дунай», «Балтика»); набуття досвіду з використання структурних і регіональних фондів для розв'язання екологічних проблем; застосування екологічно безпечних технологій; міжнародна торгівля дозволами на викиди парникових газів; участь у загальноєвропейському процесі «Довкілля для Європи» (Конференції міністрів охорони навколишнього середовища, зокрема 5-та відбулася у Києві 2003 р.), який спрямований на гармонізацію стандартів якості навколишнього середовища та екологічної політики на Європейському континенті, а також забезпечення екологічної безпеки та сталого розвитку та ін.

Україна зацікавлена розвивати галузеве співробітництво з Європейським Союзом, який активно формує міжнародний екологічний порядок денний. Програма цього співробітництва передбачає: розширення нормативно-правової бази співробітництва; проведення переговорного процесу та розробки документів щодо укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; залучення матеріально-технічної допомоги (програма TACIS, реорганізована 2007 р. в Європейський інструмент сусідства та партнерства (European Neighbourhood and Partnership Instrument), Інвестиційний механізм сусідства (Neighbourhood Investment Facility), механізм підтримки державного управління (Governance Facility)); використання інструментів Twinning і TAIEХ; участь у роботі підкомітету № 4 «Енергетика, транспорт, ядерна безпека та екологія» Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС та ін.

Базовим документом, який заклав основи двостороннього співробітництва між Україною та ЄС у природоохоронній площині, є «Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами» (УПС), підписана 16 червня 1994 р. (набула чинності 1 березня 1998). У ст. 63 (1) цієї угоди визначена мета співпраці – боротьба з погіршенням стану навколишнього природного середовища, що включає: моніторинг рівнів забруднення та оцінку стану природного середовища; боротьбу з локальним, регіональним і транскордонним забрудненням атмосферного повітря та води; скорочення обсягів, утилізацію і безпечну ліквідацію відходів; захист лісів; збереження біорізноманіття, раціональне використання біологічних ресурсів та управління ними; використання економічних та фінансових механізмів; глобальні кліматичні зміни; екологічну освіту та виховання тощо [9].

Згідно з положеннями Глави 10-ої УПС створені спільні органи співробітництва між Україною та ЄС: Рада з питань співробітництва, Комітет та галузеві підкомітети з питань співробітництва, Комітет парламентського співробітництва. Підкомітет № 4 «Енергетика, транспорт, ядерна безпека та екологія» займається питаннями розвитку двостороннього екологічного співробітництва, зміцнення екологічних інституційних і законодавчих основ в Україні та адміністративних змін у галузі управління охороною навколишнього природного середовища, участі експертів України у природоохоронних заходах,

передбачених у рамках виконання міжнародних конвенцій та ініціатив (наприклад, з охорони Чорного моря, Міжнародної Дунайської комісії, Водної ініціативи ЄС) та ін.

«Стратегія інтеграції України в ЄС» (11 червня 1998 р.) визначила пріоритети природоохоронної діяльності органів виконавчої влади на період до 2007 р. Серед них співробітництво в галузі охорони навколишнього природного середовища, мета якого – гарантування створення безпечного для людини загальноєвропейського екологічного простору.

У «Спільній стратегії Європейського Союзу щодо України» від 11 грудня 1999 р. в розділі «Співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища, енергетики та ядерної безпеки» ЄС закликає Україну вжити рішучих природоохоронних заходів. «Захист здоров'я населення від забруднення питної води, повітря та ґрунту, а також раціональне та відповідальне використання природних ресурсів, обмеження транскордонного забруднення повітря та води є пріоритетами в галузі охорони навколишнього природного середовища галузі» [8].

Після розширення Європейського Союзу на схід 2004 р. його відносини з Україною, зокрема у галузі охорони навколишнього природного середовища, розвиваються у рамках *Європейської політики сусідства* (ЄПС), розробленої щодо нових держав-сусідів ЄС. Стратегія ЄПС вказує на те, що «забруднення навколишнього середовища не знає кордонів і ця проблема найкраще може вирішуватись за допомогою поєднання міжнародних, регіональних і національних дій». Національний план дій ЄПС визначив конкретні заходи з реформування у галузі охорони навколишнього середовища. План дій «Україна–ЄС» на період 2005–2008 рр. містить окремий підрозділ 2.5. «Транспорт, енергетика, інформаційне суспільство та навколишнє середовище». У галузі охорони навколишнього природного середовища визначено необхідність [5]:

– реалізації заходів щодо створення умов якісного управління у галузі навколишнього природного середовища (у тому числі забезпечити стратегічне планування, доступ до екологічної інформації, імплементацію Орхуської Конвенції, здійснення оцінки впливу на природне довкілля, включаючи транскордонні питання);

– вживати заходів для запобігання погіршенню стану навколишнього середовища, захисту здоров'я людей, досягнення раціонального використання природних ресурсів, відповідно до зобов'язань Йоханесбурзького саміту 2002 р. (розвивати рамкове законодавство, прийняти національні програми і плани для ключових підсекторів навколишнього середовища);

– розширення міжнародного співробітництва у галузі навколишнього природного середовища (участь у робочій групі Дунай–Чорне море, в діяльності Європейського агентства з охорони навколишнього середовища, Робочої групи Україна–ЄС з питань зміни клімату).

Експертна оцінка виконання екологічної складової Плану дій Україна–ЄС проведена експертами Ресурсно-аналітичного центру «Суспільство і довкілля» за спеціально розробленою методологією у рамках проекту WWF-EPO та Фонду

Генріха Белля. Під час оцінювання врахований рівень досягнення тієї чи іншої цілі в галузі охорони навколишнього природного середовища та сталого розвитку. Середній показник виконання усіх оцінюваних питань становив 40,8 %. Найгірші результати стосувалися розробки планів і програм у галузі охорони довкілля – 24,2 %, забезпечення інтеграції екологічних питань в інші галузеві політики (сприяння сталому розвитку) – 27,3 %, оцінки рівня зобов'язань ЄС – 30,3 %. [2].

Сучасне співробітництво України з ЄС, у тому числі екологічне, здійснюють у рамках виконання Порядку денного асоціації між Україною та ЄС, що набув чинності 23 листопада 2009 р., а 15 травня 2012 р. на 15-му засіданні Ради з питань співробітництва Україна–ЄС до нього були затверджені певні зміни в Дорожній карті Східного партнерства («Східне партнерство: Дорожня карта до Саміту восени 2013 року») для підготовки імплементації Угоди про асоціацію. Ініціатива «Східне партнерство» – східноєвропейський вимір ЄПС. До першочергових завдань у галузі охорони навколишнього середовища, визначених у Дорожній карті, належать: необхідність адаптації законодавства України до законодавства ЄС у галузі охорони навколишнього природного середовища; багатостороннє співробітництво з питань зміни клімату та екологічної політики; впровадження принципів «зеленої» економіки та ін.

У Порядку денному асоціації між Україною та ЄС питання охорони навколишнього середовища визначені в розділі «Інші сфери співробітництва» і стосуються підготовки до імплементації *acquis* ЄС та підтримки України у [11]:

- розробці й імплементації стратегії та плану дій з навколишнього середовища;
- посиленні адміністративної спроможності, розробці та імплементації законодавства, стратегій і планів у галузі навколишнього природного середовища, зокрема щодо оцінки впливу на довкілля, доступу до екологічної інформації;
- розвитку національних імплементаційних інструментів відповідно до багатосторонніх угод у галузі охорони довкілля та ін.

Порівняно з виконанням екологічної складової Плану дій Україна–ЄС, спостерігається деякий прогрес у реалізації екологічних пріоритетів Порядку денного асоціації Україна–ЄС та дво- і багатосторонньої Дорожньої карти Східного партнерства за 2012 р. У червні 2013 р. експерти Робочої групи 3 «Довкілля, зміна клімату та енергетична безпека» Національної платформи Форуму громадянського суспільства Східного партнерства оприлюднили моніторинговий звіт щодо їхнього виконання. Оцінювали такі пріоритети: виконання Стратегії державної екологічної політики та Національного плану дій з навколишнього природного середовища; розробка та імплементація національного законодавства щодо оцінки впливу на навколишнє середовище, стратегічної екологічної оцінки; адаптація екологічного законодавства України до норм та стандартів ЄС, українсько-європейського співробітництва з екологічних питань та ін. Результати оцінювання виявилися недостатньо високими, зокрема середній показник виконання усіх пріоритетів Порядку

денного асоціації Україна–ЄС у галузі охорони навколишнього природного середовища становить 49,7 %, а екологічної складової Дорожньої карти Східного партнерства – 79 %. Вище значення останнього показника пов'язують з активною підготовкою до процесу адаптації екологічного законодавства та реалізацією низки екологічних проектів ЄС [3].

У контексті європейської інтеграції важливе значення має транскордонне співробітництво як форма міжрегіональних відносин у різних галузях, зокрема у галузі охорони навколишнього природного середовища. Транскордонне співробітництво має на меті розв'язання наявних екологічних проблем у прикордонних територіях країн-сусідів та запобігання їхньому виникненню у майбутньому. Головними завданнями у цьому контексті є підвищення рівня охорони окремих компонентів навколишнього природного середовища у прикордонні (повітря, води, біоти), проведення спільного моніторингу їхнього стану, посилення контролю за джерелами транскордонного забруднення, формування та розширення мережі транскордонних природно-заповідних територій для охорони ландшафтного та біологічного різноманіття, обмін екологічною інформацією між органами державного екологічного управління, природоохоронними технологіями та досвідом, залучення іноземних інвестицій у природоохоронні програми та проекти тощо.

Дієвим механізмом узгодженого міжрегіонального співробітництва з метою розв'язання актуальних екологічних проблем у транскордонних регіонах є єврорегіони. З 1993 р. на кордонах України та країн-сусідів (сьогодні більшість із них є державами-членами ЄС) створено чотири єврорегіони, зокрема: «Карпатський єврорегіон» (1993), «Буг» (1995), «Нижній Дунай» (1998) та «Верхній Прут» (2000).

У рамках Європейського інструменту сусідства та партнерства розвивається транскордонне співробітництво між Україною, Польщею та Білоруссю, започатковане в рамках Програми добросусідства Польща–Білорусь–Україна INTERREG IIIA / TACIS CBC. Її головною метою є підтримка процесів прикордонного розвитку, одним із пріоритетів якого визнано покращення якості життя, спільно охороняючи навколишнє природне середовище, раціонально використовуючи природні ресурси, зберігаючи ландшафтне та біологічне різноманіття на прикордонних територіях.

Тристороння Угода між урядами України, Білорусі та Польщі про створення міжнародного транскордонного біосферного резервату «Західне Полісся» підписана 28 жовтня 2011 р. До нього увійшли «Шацький національний природний парк» (Україна), «Поліський парк Народовий» (Польща) і Державний заказник «Прибузьке Полісся» (Білорусь), які до цього тривалий час співпрацювали між собою. Загальна площа біосферного резервату становить 264 тис. га, у том числі на території України припадає 75 тис. га, Польщі – 140 тис. га, Білорусі – 49 тис. га [10]. У процесі функціонування «Західного Полісся» передбачене проведення спільних наукових досліджень, моніторинг компонентів навколишнього природного середовища, передусім водно-болотних угідь, які помітно реагують на глобальне потепління клімату.

Отже, за роки незалежності в Україні формується модель національної екологічної політики, що базується на ідеології сталого розвитку, на початку XXI ст. значно посилена її стратегічна (визначені пріоритети на тривалий період до 2020 р.) та міжнародна складові. Проте залишається чимало невирішених актуальних проблем, зокрема щодо:

- реалізації прийнятих нормативно-правових актів, контролю за їхнім виконанням, істотного посилення юридичної відповідальності за екологічні правопорушення;
- інституційної та функціональної модернізації системи державного екологічного управління в Україні з урахуванням європейського досвіду;
- ефективного проведення державної екологічної експертизи;
- питань інтеграції екологічної політики в галузеві політики;
- впровадження еколого-економічних важелів стимулювання природоохоронної діяльності, екологізації виробництва;
- розробки на основі Стратегії національної екологічної політики регіональних і локальних планів дій з питань охорони навколишнього середовища, їхньої інтеграції в програми соціально-економічного розвитку територій;
- формування національної екологічної мережі, яка повинна стати частиною Загальноєвропейської екомережі та ін.

Для ефективного досягнення визначених цілей екологічної політики України у контексті євроінтеграції держава повинна застосовувати комплексний підхід до реалізації прийнятих екологічних зобов'язань у рамках двосторонніх відносин з Європейським Союзом. Необхідно враховувати позитивний досвід з проведення реформ у галузі охорони навколишнього природного середовища на рівні ЄС, де відповідальність за якісний стан природних компонентів довкілля та екологічну ситуацію загалом несуть на всіх рівнях управління та у різних секторах національної економіки (промисловості, енергетиці, транспорті, будівництві, освіті та ін.), які розвиваються з урахуванням екологічного імперативу.

Порівнюючи вітчизняний та європейський досвід управління у галузі охорони навколишнього природного середовища, можна зробити висновок, що в Україні домінує державна система екологічного управління. У більшості країн-членів ЄС розв'язання наявних екологічних проблем є прерогативою місцевих органів влади, а панівною концепцією екологічного управління центральних органів влади в них є запобігання деградації екосистем, збереження якісного стану навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки, підтримання екологічної рівноваги на території країни, а також гармонізація взаємовідносин у системі *людина-природа*. Використовуючи міжнародний досвід, екологічне управління в Україні також необхідно спрямувати на гармонізацію взаємодії суспільства та навколишнього природного середовища, формуючи новий екологічний світогляд українців, розвиваючи та зміцнюючи екологічне міжнародне співробітництво, зокрема з Європейським Союзом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища України (НПД) на 2011–2015 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 р. № 577-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.menr.gov.ua>.
2. Оцінка виконання Плану дій Україна–ЄС: довкілля та сталий розвиток / під ред. Н. Андрусевич. – Львів, 2009. – 104 с.
3. Оцінка екологічної складової двостороннього співробітництва між Україною та ЄС / під ред. Н. Андрусевич. – Львів, 2013. – 202 с.
4. Парламентський вимір європейської інтеграції : збірка матеріалів. – К. : Нора-прінт, 2005. – 104 с.
5. План дій «Україна–Європейський Союз» Європейська політика сусідства, 12.02.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_693.
6. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 1 липня 2010 р. № 2411-VI // Відомості Верховної Ради України, 2010. – № 40. – Ст.11.
7. Про основні принципи (стратегію) державної екологічної політики до 2020 року: Закон України від 21 грудня 2010 р. № 2818-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011. – № 26.
8. Спільна стратегія Європейського Союзу щодо України, схвалена Європейською Радою 11 грудня 1999 р. – Част. II, п.31 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_492.
9. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: Повний текст Угоди, підписаної в Люксембурзі 16 червня 1994 р.
10. Україна, Білорусь та Польща уклали угоду про створення резервату «Західне Полісся». – Режим доступу : http://www.ukrinform.ua/ukr/news/ukrana_blorus_ta_polshcha_uklali_ugodu_pro_stvorennya_rezervatu_zahodne_polssya_1052399.
11. Eastern Partnership: A Roadmap to the autumn 2013 Summit. Brussels, 15.5.2012. JOIN(2012) 13 final [Electronic resource]. – Access regime : http://ec.europa.eu/world/enp/docs/2012_enp_pack/e_pship_roadmap_en.pdf.

Стаття надійшла до редколегії 01.12.2013

Прийнята до друку 20.12.2013

EUROPEAN VECTOR OF TRANSFORMATION ENVIRONMENTAL POLICY OF UKRAINE

Oleksandra Fedun, Ihor Zinko

*Ivan Franko National University of Lviv,
19, Sichovykh Striltsiv Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032) 239-46-56*

The article describes the historical peculiarities of the formation of Ukraine's national environmental policy model. This policy is considered as an integrated factor of socio-economic development based on ecological imperative in order to ensure the transition to sustainable development. The Strategic and International components of Ukraine's Environmental Policy are investigated. The main Policy objectives and principles as well as the Policy transformation in the context of European integration are considered. The article also analyzes the current state and prospects of cooperation between Ukraine and the European Union in the field of environmental protection, which is aimed to create a pan-European ecological space. The main achievements, problems and prospects of the European ecological integration of Ukraine are indicated.

Ukraine has to adopt an integrated approach towards the implementation of the environmental commitments as summed in the framework of bilateral relations with the European Union. It is necessary to take into account the positive experience of implementation of reforms in the field of environmental protection at the EU level.

Key words: environmental policy, European integration, environmental management, sustainable development, cooperation in the field of environmental protection.

ЕВРОПЕЙСКИЙ ВЕКТОР ТРАНСФОРМАЦИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКИ УКРАИНЫ

Александра Федунь, Игорь Зинько

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Сечевых Стрельцов, 19, г. Львов, Украина, 79000, тел. (032) 239-46-56*

Охарактеризованы исторические особенности формирования модели национальной экологической политики Украины, которая рассматривается как интегрированный фактор социально-экономического развития страны с учетом экологического императива для обеспечения перехода к устойчивому развитию. Исследованы стратегическая и международная составляющие экологической политики Украины. Рассмотрены ее основные цели и принципы, а также трансформация в контексте европейской интеграции. Проанализированы современное состояние и перспективы сотрудничества Украины и Европейского Союза в области охраны окружающей природной среды, целью которого является создание общеевропейского экологического пространства. Указаны основные достижения, проблемы и перспективы экологической евроинтеграции Украины.

Ключевые слова: экологическая политика, европейская интеграция, экологическое управление, устойчивое развитие, сотрудничество в области охраны окружающей среды.